

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

#56 | 2013-3

LATVIJAS REPUBLIKAS
EKONOMIKAS MINISTRĪJA

LATVIJAS REPUBLIKAS
CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE

© 2013 | Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 293
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <http://www.em.gov.lv>

ISSN 1407-5350

SATURS

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ	4
ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE	5
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS.....	6
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA	8
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	10
INVESTĪCIJAS	12
ĀRĒJĀ TIRDZniecība	14
MAKSĀJUMU BILANCE	16
CENAS	18
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI.....	20
VALSTS BUDŽETS	22
DARBA TIRGUS.....	24
IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI.....	26
STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI.....	28

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ

2013. gada 1. pusgadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme turpinājās un IKP bija par 4,1% lielāks nekā iepriekšējā gada pirmajā pusē. Tas joprojām ir viens no straujākajiem pieaugumiem tempiem ES. Lai arī pēdējos gadus Latvijā ir vērojama straujāka izaugsme ES, IKP vēl ir par 11% mazāks nekā pirms krīzes 2007. gadā.

Pēdējo trīs gadu laikā Latvijas preču un pakalpojumu eksports ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi 2012. gadā par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Saglabājoties zēmam pieprasījumam vairākās tirdzniecības partnervalstīs, kā iepriekš tika prognozēts, Latvijas eksporta dinamika 2013. gadā ir kļuvusi mērenāka – eksporta apjomi pirmajā gada pusē bija tikai par 2,9% lielāki nekā pirms gada. Eksporta iespēju sašaurināšanās ir ietekmējusi atsevišķas apstrādes rūpniecības nozares.

Vienlaikus lielāks devums izaugsmei ir iekšzemes pieprasījumam. Privātais patēriņš 2013. gada pirmajā pusē bija par 6,2% lielāks nekā pirms gada. Izaugsme vērojama tādās lielās tautsaimniecības nozarēs kā būvniecība, tirdzniecība un komercpakalpojumi.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – pieaug darbavietu skaits un darba samaksa, kā arī mazinās bezdarbs. Saskaņā ar prognozēm 2013. gadā nodarbināto skaits palielināsies par 2,4%, salīdzinot ar 2012. gadu. Turpinās samazināties arī bezdarbs, vidēji 2013. gadā sasniedzot 11,5% līmeni.

Mazinoties ārējo faktoru spiedienam, patēriņa cenu dinamika 2013. gadā ir ļoti mērena. Augustā, salīdzinot ar jūliju, sezonālu faktoru ietekmē patēriņa cenas samazinājās, savukārt 12-mēnešu inflācija bija -0,2%. Arī turpmāk patēriņa cenu izmaiņas Latvijā galvenokārt būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē un sagaidāms, ka 2013. gadā kopumā gada vidējā inflācija būs 0,1 procentus.

Arī gada otrajā pusē liela loma izaugsmei būs iekšzemes pieprasījumam, ko veicinās turpmāka situācijas uzlabošanās darba tirgū. Sagaidāms, ka arī eksporta iespējas gada otrajā pusē varētu nedaudz uzlaboties, jo pakāpeniski stabilizējas ekonomiskā situācija Latvijas tirdzniecības partnervalstīs. Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā šogad var sasniegt 4,5 procentus.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2008	2009	2010	2011	2012	2013p
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	-2,8	-17,7	-1,3	5,3	5,0	4,5
Patēriņa cenas	15,4	3,5	-1,1	4,4	2,3	0,1
Nodarbināto skaits	-0,2	-13,9	-6,4	1,3	1,6	2,4
<i>procentos</i>						
Bezdarba līmenis	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,5
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora balance	-4,2	-9,7	-8,1	-3,6	-1,5	-1,1
Eksporta-importa saldo	-13,7	-1,5	-1,4	-4,8	-3,9	-3,3

p – prognoze

ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDĒ

Globālās ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītājās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji.

Pēc sešu ceturkšņu recesijas 2013. gada 2. ceturksnī kopumā ES-27 IKP palielinājās par 0,4%. Arī jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās, tomēr ekonomikas izaugsme būs lēna. Attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir atšķirīgas. Piemēram, Vācijā un Zviedrijā izaugsme ir straujāka nekā vidēji reģionā. Savukārt Baltijas valstīs ir vērojami straujākie ekonomikas izaugsmes tempi ES.

ASV ekonomikā 2013. gada 2. ceturksnī turpinās izaugsme – gada griezumā IKP pieauga par

2,5%. To ietekmēja straujš privātā patēriņa, investīciju un eksporta kāpums.

Āzijas valstīs globālo krīzi ir pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstīs, tomēr vājais ārējais pieprasījums ierobežo reģiona izaugsmi.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā lielā mērā balstās uz augstajām resursu cenām. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga. Krievijā izaugsmes tempi gada griezumā mazinās jau piekto ceturksni (no 4,8% 2012. gada 1. ceturksnī līdz 1,2% 2013. gada 2. ceturksnī), kam pamatā ir rūpniecības, eksporta un investīciju kritums.

Pēc Starptautiskā valūtas fonda prognozēm pasaules ekonomikā 2013. gadā sagaidāms pieaugums par 3,1%, bet 2014. gadā globālā izaugsme varētu pārsniegt 3,8 procentus.

Pasaules ekonomikas attīstība

IKP izmaiņas procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 SVF*	2013 EK**
Pasaule	-0,6	5,1	3,9	3,1	3,1	3,1
ASV	-3,1	2,4	1,8	2,2	1,7	1,9
Japāna	-5,5	4,7	-0,6	1,9	2,0	1,4
Ķīna	9,2	10,4	9,3	7,8	7,8	8,0
NVS	-6,4	4,8	4,8	3,4	2,8	3,3
ES-27, tai skaitā:	-4,5	2,0	1,7	-0,4	-0,1	-0,1
Vācija	-5,1	4,0	3,3	0,7	0,3	0,4
Zviedrija	-5,0	6,6	3,7	0,7	1,0	1,5
Lielbritānija	-5,2	1,7	1,1	0,2	0,9	0,6
Latvija	-17,7	-0,9	5,5	5,5	4,2	3,8
Lietuva	-14,8	1,5	5,9	3,7	3,0	3,1
Igaunija	-14,1	2,6	9,6	3,9	3,0	3,0

Avots: Starptautiskais valūtas fonds

* Starptautiskā valūtas fonda prognoze;

** Eiropas komisijas prognoze

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS

Pēc vairāku gadu straujās ekonomiskās izaugsmes, kad IKP vidējie gada pieauguma tempi 2005.-2007. gados bija gandrīz 11%, Latvijas ekonomikā 2008. gadā globālās finanšu krīzes rezultātā iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu. Kopš 2009. gada beigām Latvijas ekonomikā ir atsākusies izaugsme.

Vēl 2012. gada sākumā Latvijas tautsaimniecības perspektīvas tika vērtētas ļoti piesardzīgi, jo bija bažas kā ekonomiskās situācijas pasliktināšanās ES ietekmēs Latvijas izaugsmes tempus. Tomēr Latvijas ekonomika bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem un kopumā 2012. gadā IKP par 5% pārsniedza 2011. gada līmeni. Arī 2013. gada pirmajā pusgadā turpinājās izaugsme un IKP bija par 4,1% lielāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Lai arī pēdējos gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 11% mazāks nekā bija pirms krīzes – 2007. gadā.

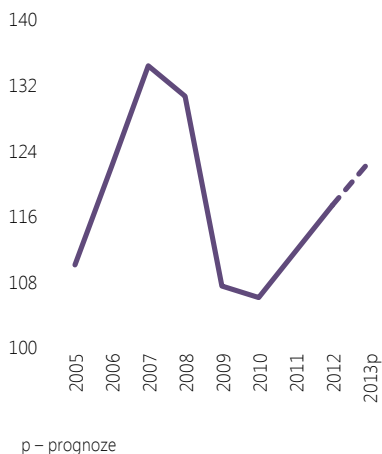
2013. gada pirmajā pusgadā, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, eksporta pieaugums kļūst mērenāks. 2013. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar 1. ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 0,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet salīdzinājumā ar 2012. gada 2. ceturksni – par 2,4 procentiem.

Aizvien lielāks devums izaugsmē ir privātajam patēriņam. Tā pieaugumu turpina sekmēt nodarbinātības kāpums un darba samaksas pieaugums. 2013. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar 1. ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 1,7% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 6,5% lielāks nekā pirms gada, tomēr tas joprojām ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Investīciju apjomi, pēc krituma 2013. gada 1. ceturksnī, 2. ceturksnī pieauga un bija par 1,1% lielāki nekā pirms gada.

Iekšzemes kopprodukts

2004. gads = 100

Iekšzemes kopprodukta izlietojums

izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

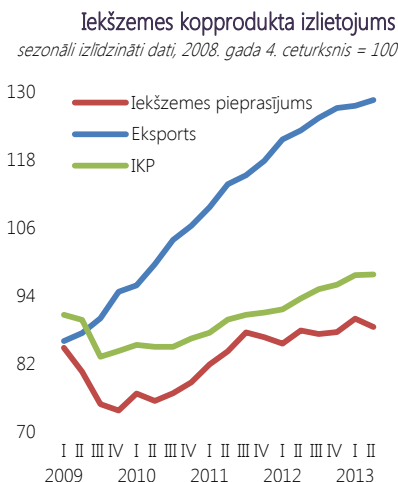
	2009	2010	2011	2012	2013 pusg.
Iekšzemes kopprodukts	-17,7	-1,3	5,3	5,0	4,1
Privātais patēriņš	-22,6	2,3	4,8	5,8	6,2
Valsts patēriņš	-9,4	-7,9	1,1	-0,2	3,5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-37,4	-18,1	27,9	8,7	-5,0
Eksports	-13,1	12,5	12,4	9,4	2,9
Imports	-31,7	11,8	22,3	4,5	-1,1

Krīzes laikā, samazinoties iekšējam pieprasījumam, importa apjomi strauji saruka. Pēdējos gados pakāpeniski palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, arī pieprasījums pēc importa pakāpeniski aug. Tomēr 2013. gada 2. ceturksnī imports samazinājās – par 4,2%, salīdzinot ar 2012. gada 2. ceturksni. To lielā mērā ietekmēja samazinājums atsevišķās preču grupās kā minerālie produkti un transportlīdzekļi, kā arī pakalpojumu importa apjomu kritums. 2013. gada 2. ceturksnī eksporta-importa saldo bija -0,7% no IKP.

2013. gada 2. ceturksnī vērā ņemams pieaugums bija valdības patēriņam, kas gada griezumā bija straujākais izdevumu kāpums kopš 2007. gada nogales.

No 2009. gada augusta līdz 2012. gada beigām patērētāju konfidence uzlabojās salīdzinoši strauji, tomēr joprojām tā bija negatīva (jāņem vērā, ka arī straujas izaugsmes gados konfidence bija negatīva).

2013. gada astoņos mēnešos patērētāju konfidences uzlabošanās vairs nav tik strauja un atsevišķos mēnešos pat nedaudz samazinās. 2013. gada augustā tā saglabājās vidēji 2012. gada līmenī. To lielā mērā noteica patērētāju bažas par iespējamo cenu pieaugumu nākotnē.

Iekšzemes kopprodukta izlietojums pa ceturkšņiem

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011			2012				2013	
	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Iekšzemes kopprodukts	5,8	7,3	5,1	6,8	4,3	4,8	4,5	3,8	4,3
Privātais patēriņš	5,3	6,0	4,3	5,7	7,4	5,4	4,5	5,9	6,5
Valsts patēriņš	1,7	2,8	-1,1	0,7	0,5	-1,7	-0,2	1,1	5,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	28,8	27,6	26,0	35,7	16,4	-1,9	1,0	-12,0	1,1
Eksports	15,3	10,3	10,2	12,4	5,9	9,4	10,1	3,6	2,4
Imports	26,4	21,6	18,0	11,2	6,2	-0,4	2,5	2,2	-4,2

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA

Uzlabojoties konkurētspējai, pirmās no krīzes atguvās eksportspējīgās nozares. Kopš 2009. gada otrās puses līdz 2012. gada beigām izaugsme bija vērojama visās tirgojamās nozarēs (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī transporta pakalpojumu nozares). Strauji ražošanas apjomi palielinājās arī galvenajā eksporta nozarē – apstrādes rūpniecībā. Pakāpeniski palielinājās tirgojamo nozaru īpatsvars kopējā tautsaimniecības struktūrā. Tirgojamo nozaru izaugsme un ienākumu pieaugums no eksporta ir veicinājuši arī uz iekšējo pieprasījumu orientētās nozaru attīstību.

2012. gadā, neraugoties uz sarežģīto situāciju ārējā vidē, apstrādes rūpniecībā saglabājās stabila izaugsme (par 9,4%).

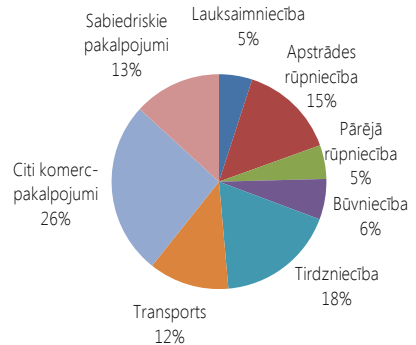
Savukārt 2013. gada pirmajā pusē vājais pieprasījums eksporta tirgos ir piebremzējis nozares izaugsmi. Apstrādes rūpniecības apjomi 2. ceturksnī saglabājās iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī.

Arī transporta un uzglabāšanas nozarē 2013. gads nav tik veiksmīgs kā iepriekšējais gads. Nozares sniegto pakalpojumu apjomi 2. ceturksnī saruka par 5,1%. Samazinājumu lielā mērā noteica kravu apgrozījuma kritums gan dzelzceļā, gan ostās. Tajā pašā laikā autotransporta pārvadājumu apjomi 2013. gada pirmajā pusē ir nedaudz palielinājušies.

Vājāku tirgojamo nozaru attīstību 2013. gadā kompensē uz iekšējo tirgu vērsto nozaru izaugsme.

IKP nozaru struktūra

2012. gads, procentos

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

procentos

	2010	2011	2012	2013 pusg.	2010	2011	2012	2013 pusg.
	apjomi izmaiņas				ieguldījums izmaiņas			
Iekšzemes kopprodukts	-1,3	5,3	5,0	4,1	-1,3	5,3	5,0	4,1
Lauksaimniecība	2,1	-1,1	-0,9	-1,6	0,1	-0,1	0,0	-0,1
Apstrādes rūpniecība	16,7	11,7	9,4	-2,6	1,6	1,5	1,4	-0,4
Pārējā rūpniecība	1,9	-1,3	-2,6	-0,3	0,1	-0,1	-0,1	0,0
Būvniecība	-31,1	11,0	14,6	6,9	-2,1	0,6	0,9	0,3
Tirdzniecība un izmitināšana	-0,1	9,4	7,4	5,5	0,0	1,6	1,4	1,0
Transports un uzglabāšana	0,8	8,1	3,5	0,7	0,1	0,9	0,4	0,1
Citi komercpakalpojumi	0,1	2,7	3,8	8,8	0,0	0,7	1,1	2,5
Sabiedriskie pakalpojumi	-8,1	0,6	-0,6	4,5	-1,2	0,1	-0,1	0,7

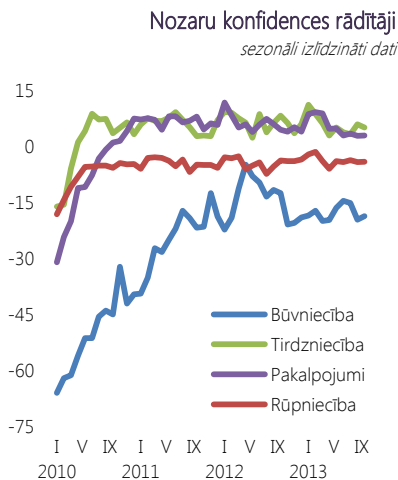
2013. gadā turpina palielināties būvniecības apjomi, ko lielā mērā veicina publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti. Būvniecības apjomi 2. ceturksnī bija par 5,3% lielāki nekā pirms gada. Nedaudz vairāk kā pusi no visa būvniecības apjoma veido inženierbūves (pieaugums gada laikā par 7,5%). Vienlaikus 2. ceturksnī strauji palielinājās dzīvojamu māju un administratīvo ēku būvniecība. Lai arī būvniecības apjomi strauji pieaug, tomēr tie ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Augot privātam patēriņam, turpinās izaugsme tirdzniecības nozarē. 2013. gada 2. ceturksnī tirdzniecībā sniegto pakalpojumu apjomi pieauga par 6%, ko lielā mērā sekmēja mazumtirdzniecības apjomu pieaugums.

2013. gada pirmajā pusē komercpakalpojumu nozarē saglabājās stabila izaugsme. 2. ceturksnī komercpakalpojumu apjomi pieauga par 8,4%. Pieaugumu lielā mērā sekmēja izaugsme nekustamo īpašumu nozarē, informācijas un komunikācijas, finanšu un apdrošināšanas darbību nozarē, kā arī mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu nozarēs.

2013. gada pirmajā pusē pieaug apjomi arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs un 2. ceturksnī tie bija par 6,4% lielāki nekā pirms gada.

Turpinot pieaugt iekšzemes pieprasījumam, šogad saglabāsies stabila uz iekšējo pieprasījumu orientēto nozaru izaugsme. Savukārt, pakāpeniski uzlabojoties ekonomiskajai situācijai ārējos tirgos, 2013. gada otrajā pusē sagaidāms, ka arī tirgojamās nozarēs situācija uzlabosies.

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011			2012				2013	
	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Iekšzemes kopprodukts	5,8	7,3	5,1	6,8	4,3	4,8	4,5	3,8	4,3
Lauksaimniecība	2,4	-0,9	-6,5	0,9	-4,0	2,1	-2,9	1,1	-3,7
Apstrādes rūpniecība	14,9	9,8	8,8	16,4	9,0	7,2	6,2	-4,8	-0,6
Pārējā rūpniecība	3,3	4,8	-8,5	-3,4	-6,3	-2,9	1,5	-1,4	1,4
Būvniecība	-0,9	19,6	25,9	38,0	25,9	7,4	8,4	9,8	5,3
Tirdzniecība un izmitināšana	8,4	10,1	8,9	7,1	5,8	7,1	9,3	5,0	6,0
Transports un uzglabāšana	8,3	7,6	8,1	3,1	7,6	3,1	0,2	6,9	-5,1
Citi komercpakalpojumi	4,5	2,7	2,6	1,3	1,2	8,3	4,6	9,2	8,4
Sabiedriskie pakalpojumi	0,9	1,7	-0,5	1,4	-0,1	-3,3	-0,5	1,9	6,4

APSTRĀDES RŪPNIĒCĪBA

No 2009. gada līdz 2012. gada beigām ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā strauji pieauga un pieauguma tempi bija straujāki nekā kopējā tautsaimniecības izaugsme. Pēckrīzes gados apstrādes rūpniecība bija galvenais tautsaimniecības izaugsmes virzītājs.

2012. gadā saglabājās stabils ražošanas apjomu pieaugums apstrādes rūpniecībā. Neskatoties uz izaugsmes tempu pavājināšanos lielākajos eksporta tirgos – ES valstīs, tie pieauga par 9,4 procentiem.

2013. gada pirmajā pusē vājais pieprasījums ārējos tirgos ir ietekmējis nozares sniegumu un apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas apjomi 2013. gada septiņos mēnešos ir samazinājušies – par 1,2%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Ķīmisko rūpniecību un farmāciju būtiski ietekmēja zemais pieprasījums ārējos tirgos un 2013. gada septiņos mēnešos ražošanas apjomi bija par 10,7% mazāki nekā pirms gada.

Savukārt, saistībā ar finansiālās grūtībās nonākušo AS „Liepājas metalurģis” ražošanas apjomi metālapstrādē 2013. gada janvārī–jūlijā bija par 16,7% mazāki nekā pirms gada.

Savukārt ražošanas apjomi kokapstrādē, kurā kopš 2009. gada bija vērojama ļoti strauja izaugsme un pērn nozares apjomi par 40% pārsniedza pirmskrīzes līmeni, ir piebremzējušies un būtībā saglabājušies iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī.

Vienlaikus citās apstrādes rūpniecības nozarēs, 2013. gadā saglabājās stabila izaugsme. Straujākie pieauguma tempi bija transportlīdzekļu ražošanā un elektrisko un optisko iekārtu ražošanā. Mērenāk izaugsme turpinās papīra un papīra izstrādājumu ražošanā, kā arī vieglajā rūpniecībā.

Ražošanas apjomi palielinās arī uz iekšējo tirgu orientētās nozarēs. Ražošanas apjomi septiņos mēnešos nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā bija par 6,1%, bet pārtikas rūpniecībā – par 4,7% lielāki nekā pirms gada.

Apstrādes rūpniecība

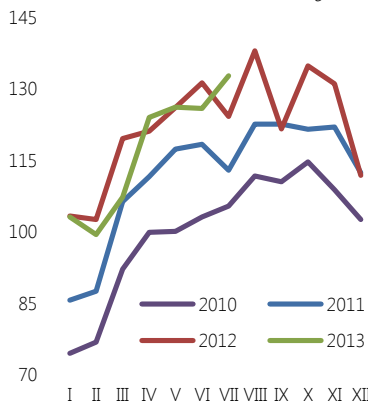
2004. gads = 100

p – prognoze

Produkcijas apjomu indekss

sezonāli neizlīdzināti dati, 2010. gads = 100

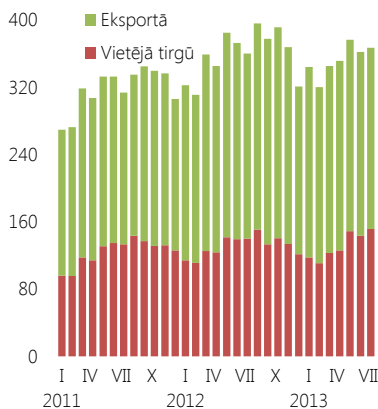

2013. gada janvārī-jūlijā apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 0,5% lielāks nekā 2012. gada septiņos mēnešos. Straujāk apgrozījums ir palielinājies vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 2,9%, savukārt eksportā realizētai produkcijai samazinājās – par 0,9 procentiem.

Ražošanas jaudu noslodze apstrādes rūpniecībā 2013. gada 3. ceturksnī bija 71,8%, kas praktiski palikusi 2012. gada 3. ceturkšņa līmenī. Jāatzīmē, ka mašīnu un iekārtu ražošanā, papīra ražošanā un poligrāfijā un kokapstrādē ražošanas jaudas ir tuvu vēsturiski augstākajam līmenim.

Turpmākā izaugsme apstrādes rūpniecībā lielā mērā būs atkarīga no ekonomiskās situācijas Latvijas eksporta partnervalstīs.

Produkcijas realizācija
faktiskajās cenās, milj. latu

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji
procentos

	Struktūra 2012. gadā		2012	2013 I-VII	
	Apgrozījums	Aizņemtās darbvietas	Eksporta īpatsvars nozares realizācijā	Apjomu izmaiņas	Apjomu izmaiņas
Apstrādes rūpniecība – kopā	100	100	63,5	9,3	-1,2
Pārtikas rūpniecība	22,9	22,2	33,9	2,5	4,7
Viegglā rūpniecība	4,2	11,2	84,2	3,0	3,2
Kokapstrāde	22,0	19,5	73,2	5,4	-0,8
Papīra ražošana un poligrāfija	3,9	3,9	58,3	10,1	4,5
Ķīmiskā rūpniecība un tās saskarnozares	8,1	6,3	77,8	8,3	-10,7
Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumi	5,7	4,1	46,3	8,6	6,1
Metālu un to izstrādājumi	15,5	11,1	76,9	16,2	-16,6
Elektrisko un optisko iekārtas	5,5	3,6	89,3	20,0	12,5
Mašīnas un iekārtas	2,3	2,8	80,3	8,7	0,9
Transporta līdzekļu ražošana	3,8	3,1	92,8	15,8	12,9
Pārējās nozares	6,1	12,2	43,4	26,1	-10,5

INVESTĪCIJAS

Globālās finanšu krīzes ietekmē investīcijas Latvijas ekonomikā būtiski samazinājās, savukārt, ekonomikai stabilizējoties un atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, investīciju apjomi kopš 2010. gada samērā strauji pieaug. 2011. gadā investīciju apjomi pieauga par 27,9%, savukārt 2012. gadā – par 8,7% un veidoja 22,8% no IKP. Kopumā pēdējos divos gados Latvijas tautsaimniecībā tika ieguldīts 1,2 reizes vairāk nekā 2009.-2010. gadā. Tomēr jāatzīmē, ka investīciju apjomi vidēji ceturksnī ir gandrīz uz pusi mazāki nekā 2007. gadā.

2012. gadā investīcijas pakalpojumu nozarēs pieauga par 16%. Apjomīgie ieguldījumi tika veikti tirdzniecībā, transporta un uzglabāšanas nozarē, kā arī operācijās ar nekustāmo īpašumu. Savukārt investīciju dinamika preču ražošanas nozarēs bija mērenākā nekā 2011. gadā, bet apstrādes rūpniecībā 2012. gadā tika investēts par 8,1% mazāk nekā gadu iepriekš.

2013. gada 1. ceturksnī investīciju apjomi bija par 12% zemākā līmenī, bet 2. ceturksnī – par 1,1% lielāki nekā pirms gada. Investīcijas pakalpojumu nozarēs veidoja 63% no kopējām investīcijām. Investīciju samazināšanās skaidrojama ar iepriekšējā gadā īstenoto lielo investīciju projektu pabeigšanu. Investīciju apjomu pieaugumu lielā mērā kavē lēnā kredītēšanas atjaunošanās.

Kopš 2010. gada pakāpeniski pieaug ienākošo ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmas. 2011. gadā ienākošās ĀTI plūsmas Latvijas ekonomikā pieauga gandrīz četras reizes un bija 5,2% no IKP. Savukārt 2012. gadā ienākošo ĀTI apjoms bija par 26% mazāks nekā iepriekšējā gadā. Ienākošo ĀTI apjoms 2013. gada pirmajā pusē bija par 7,8% mazāks nekā pirms gada, ko galvenokārt noteica negatīvās plūsmas enerģētikas, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē. Vienlaikus apjomīgi nerezidentu ieguldījumi bija finanšu starpniecības nozarē. ĀTI apstrādes rūpniecībā 2013. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšēja gada atbilstošo periodu, pieauga par 24,4%, tomēr kopumā gada pirmajā pusē tās bija nedaudz zemākā līmenī nekā pirms gada.

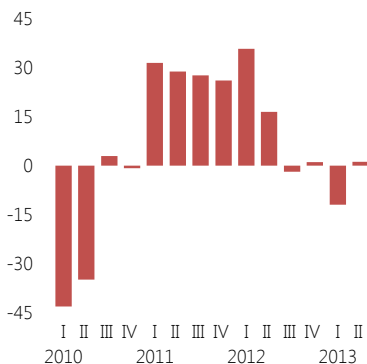
Bruto pamatkapitāla veidošana

2004. gads = 100

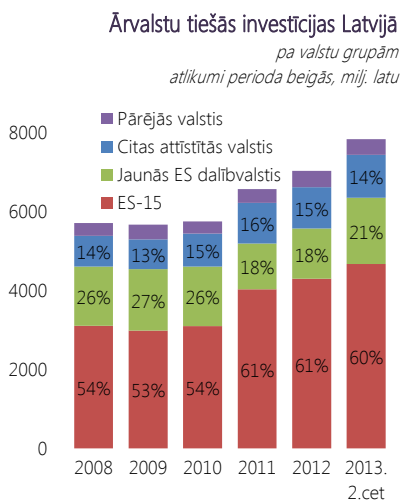
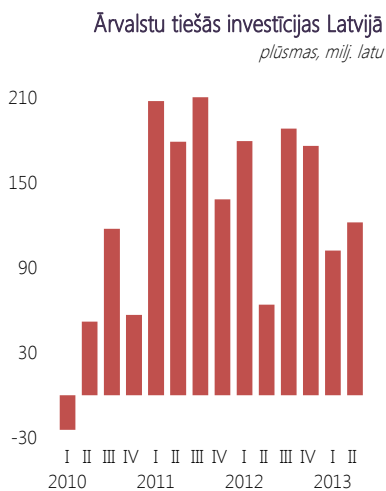
Bruto pamatkapitāla veidošana

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

Jāatzīmē, ka ienākošo ĀTI apjomi 2013. gada pirmajā pusē Baltijas valstīs kopumā bija 2 563 milj. eiro, t.i., par 12,8% vairāk nekā pirms gada. Latvija piesaistīja apmēram 30% no visām ĀTI Baltijas valstīs.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2013. gada jūnija beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 7 840 milj. latu (11 165 milj. eiro), kas bija par 15% vairāk nekā 2012. gada jūnija beigās, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 12,4% vairāk. Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem darījumos ar nekustāmo īpašumu un banku starpniecībā.

Nefinanšu investīcijas pa nozarēm

procentos

	struktūra		apjomu izmaiņas		
	2012	2009	2010	2011	2012*
Lauksaimniecība	7,4	-43,9	19,6	59,2	33,6
Apstrādes rūpniecība	15,7	-53,1	5,5	41,6	-6,8
Pārējā rūpniecība	17,0	-34,3	-9,3	71,0	27,5
Būvniecība	1,9	-46,1	-33,3	21,3	24,3
Tirdzniecība un izmitināšana	7,5	-50,6	-24,2	24,5	15,4
Transports un uzglabāšana	20,4	-44,2	8,1	48,1	49,7
Citi komercpakalpojumi	8,5	-30,5	-32,2	-3,5	30,3
Sabiedriskie pakalpojumi	21,6	0,1	-44,3	22,5	1,5

* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA

Pēdējo trīs gadu laikā Latvijas ārējā tirdzniecība attīstās ļoti dinamiski. 2012. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu, preču eksports faktiskajās cenās ir gandrīz divkārtšojies, savukārt preču imports faktiskajās cenās ir palielinājies par vairāk nekā 80%. Sākot ar 2009. gadu, vidēji ik gadu eksports ir audzis par 25%, bet imports par 23%. 2012. gadā lielāko ieguldījumu preču eksporta pieaugumā deva lauksaimniecības un pārtikas preces, kā arī metālapstrādes produkti. Ievērojami ir auguši arī kokapstrādes, mašīnbūves un minerālo produktu eksporta apjomi.

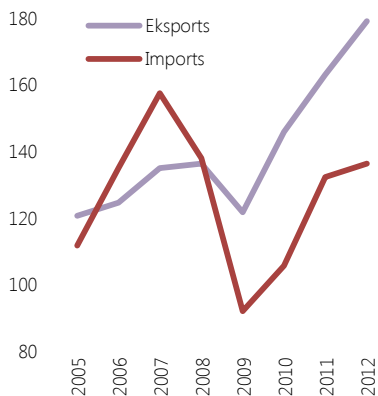
Neskatoties uz to, ka saglabājas nenoteiktības ārējā vidē, Latvijas preču eksports 2012. gadā turpināja strauji augt, faktiskajās cenās – par 15,7%, bet salīdzināmās cenās – par 11,6%. Savukārt preču imports pieauga par 14% (salīdzināmās cenās – par 5,6%).

Arī 2013. gada janvārī-jūlijā Latvijas preču eksports turpināja augt. Faktiskajās cenās tas pieauga par 6%. Ņemot vērā nelielu eksporta vienības vērtības pieaugumu (pusgadā par 3,6%), salīdzināmās cenās eksporta apjomi ir pieauguši nedaudz lēnāk. Savukārt preču imports 2013. gada janvārī-jūlijā faktiskajās cenās praktiski ir palicis iepriekšējā gada līmenī (+0,5%). Salīdzināmajās cenās preču importa apjomi pat nedaudz ir sarukuši.

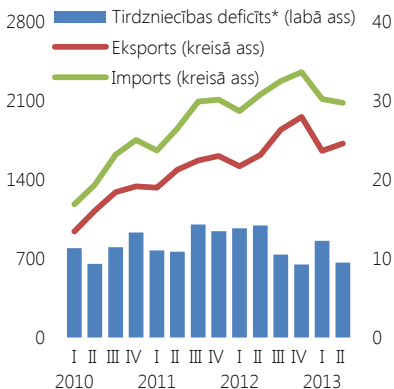
Eksporta apjomiem pieaugot straujāk nekā importam, turpina samazināties arī negatīvā tirdzniecības bilance. 2013. gada septiņos mēnešos tā veido 11% no kopējā tirdzniecības apgrozījuma.

2013. gada janvārī-jūlijā kopējo eksporta attīstību pozitīvi ietekmēja lielākoties mašīnbūves un lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugums. Saistībā ar A/S „Liepājas metalurģis” finansiālām problēmām ievērojami samazinājās metālapstrādes produkcijas eksports. 2013. gada septiņos mēnešos sarukuši arī transportlīdzekļu grupas eksporta apjomi.

Preču eksports un imports pa gadiem
salīdzināmās cenās, 2004. gads = 100

Preču eksports un imports pa ceturkšņiem
mij. latu un procentos

* procentos no kopējā tirdzniecības apgrozījuma

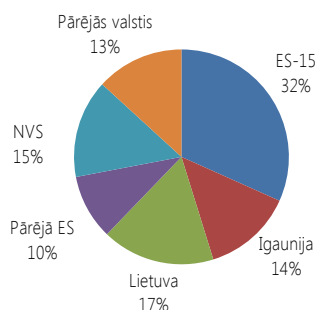
Vājo preču importa pieaugumu 2013. gada janvārī-jūlijā galvenokārt noteica minerālo produktu, metālu un to izstrādājumu, kā arī transportlīdzekļu grupu importa apjomu samazinājums. Savukārt auguši ir ķīmiskās un vieglās rūpniecības, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu grupu importa apjomi.

Preču eksporta apjomi uz ES un NVS valstīm 2013. gada janvārī-jūlijā pieauga nedaudz straujāk nekā kopējais eksports. Strauji ir pieaudzis eksports uz lielāko Latvijas eksporta partnervalsti Lietuvu (+12,6%). Uz Igauniju eksports aug līdzīgos tempos kā kopējais preču eksports. Savukārt nedaudz sarukuši ir eksporta apjomi uz pārējām valstīm (samazinājums par 1,5%).

Lielākās Latvijas tirdzniecības partnervalstis 2013. gada janvārī-jūlijā mēnešos bija Lietuva – 18% no kopējā ārējās tirdzniecības apgrozījuma, Igaunija – 11%, Krievija – 10%, Vācija – 10%, Polija – 8%, Zviedrija un Somija – pa 4% un Dānija un Nīderlande – pa 3 procentiem.

Ņemot vērā vājo ekonomisko situāciju ārējā vidē, kopumā 2013. gadā eksporta apjomu pieaugums būs mērenāks nekā 2012. gadā. Turpmāka eksporta attīstība būs saistīta ne vien ar situācijas uzlabošanos ārējā vidē, bet gan galvenokārt ar ražotāju konkurētspējas uzlabošanos.

Latvijas preču eksporta struktūra
2013. gada janvārī-jūlijā, procentos

Latvijas preču eksports un imports
2013. gada janvārī-jūlijā, procentos

	Eksports			Imports		
	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņās	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņās
Kopā tai skaitā:	100	6,0	100	100	0,5	100
Lauksaimniecības un pārtikas preces	18,6	21,0	56,9	15,8	5,1	150,1
Minerālie produkti	8,3	-3,4	-5,1	17,5	-0,9	-29,8
Ķīmiskās rūpniecības preces	9,6	6,4	10,2	15,4	9,8	269,9
Vieglās rūpniecības preces	4,9	8,7	6,9	6,0	15,2	154,8
Koks un koka izstrādājumi	16,7	6,8	18,7	2,1	32,0	98,5
Parastie metāli un to izstrādājumi	11,8	-20,4	-53,5	9,2	-18,4	-406,1
Mehānismi un mašīnbūves preces	15,9	27,0	59,4	17,9	2,0	69,5
Transportlīdzekļi	4,6	-14,9	-14,2	7,1	-19,7	-341,0
Pārējās preces	9,7	13,7	20,6	9,0	8,2	134,1

MAKSĀJUMU BILANCE

Pēdējos divos gados maksājumu bilances tekošais konts ir neliela deficīta līmenī. 2011. gadā tekošā konta deficīts bija 2,2% no IKP, savukārt 2012. gadā – 2,5% no IKP. Arī 2013. gada 1. pusē tekošā konta bilance bija negatīva – 0,6% līmenī no IKP.

Ārējās tirdzniecības deficīts 2012. gadā bija 9,8% no IKP, t.i., vairāk kā uz pusi zemākā līmenī nekā 2007. gadā (24% no IKP). Ārējās tirdzniecības bilances uzlabošanās lielā mērā ir noteicis straujās eksporta apjomu pieaugums, kamēr importa apjomi pēc krīzes pieaug lēnāk. 2012. gadā faktiskajās cenās eksports pieauga nedaudz straujāk nekā imports. Savukārt 2013. gada 1. pusē preču eksporta apjoms bija par 7,5% lielāks nekā pirms gada, bet imports pieauga par 1,5% un ārējās tirdzniecības bilances deficīts sasniedza 9,6% no IKP jeb par 3 procentpunktiem zemākā līmenī nekā pirms gada.

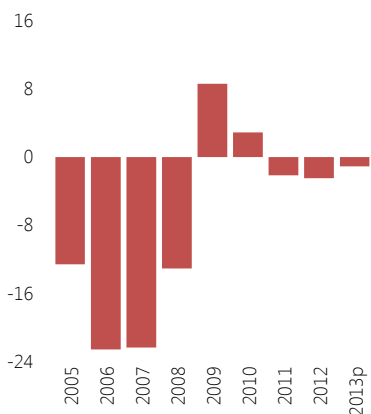
Pakalpojumu bilance ir pozitīva un gandrīz par 65% nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2012. gadā pakalpojumu bilances pārpalikums bija 6,8% no IKP, gandrīz divas reizes pārsniedzot 2007. gada līmeni. Arī 2013. gada pirmajā pusē pakalpojumu eksporta apjoms gandrīz divreiz pārsniedza pakalpojumu importa apjomu.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu uzņēmumu rentabilitātes izmaiņas. Saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā ienākumu bilance bija pozitīva. 2012. gadā un 2013. gada 1. pusē ienākumu bilances deficīts bija attiecīgi – 1,8% un 1,6% no IKP, ko ietekmēja nerezidentiem samaksāto dividendu pieaugums. 2013. gada 1. pusē kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs (3,2% no IKP), saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī.

Finanšu konta bilances svārstības pa ceturkšņiem pakāpeniski mazinās. 2012. gadā finanšu konta bilances pozitīvais saldo bija 2,9% līmenī no IKP. Savukārt 2013. gada 1. pusē finanšu konts bija pozitīvs (0,4% no IKP).

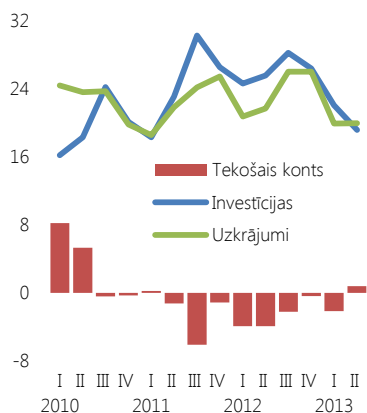
Salīdzinoši augstā līmenī saglabājās ienākošo ĀTI intensitāte. Piesaistītās ĀTI 2012. gadā bija 3,2% no IKP līmenī un 2013. gada 1. pusē – 1,4% no IKP.

Tekošā konta bilance
procentos no IKP

p – prognoze

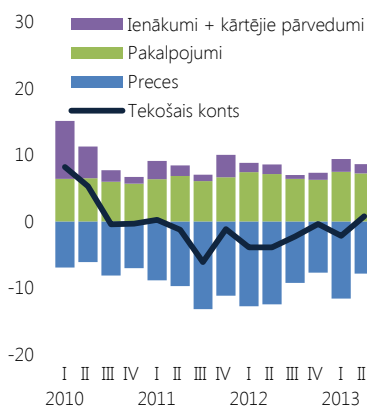
Teškošais konts, investīcijas un uzkrājumi
procentos no IKP

Portfeļinvestīciju daļa ienākošajās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos 3 gados nepārsniedz 10%. Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2012. gadā citu investīciju bilance bija negatīva – 5,1% no IKP. 2013. gada 1. pusē citu investīciju bilances deficīts sasniedza 2,4% no IKP. Portfeļinvestīciju un citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizāciju.

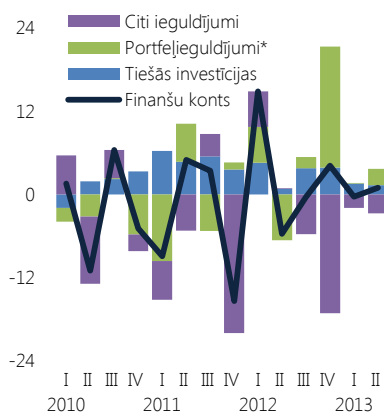
Tekošais kants pa posteņiem

procentos no IKP

Finanšu kants pa posteņiem

bez rezerves aktīviem, procentos no IKP

* portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

Latvijas maksājumu bilance pa posteņiem

procentos no IKP

	2009	2010	2011	2012	2013 1.cet.	2013 2.cet.
A. Tekošais kants	8,6	2,9	-2,2	-2,5	-2,1	0,8
Tirdzniecības bilance	-7,1	-7,0	-10,8	-10,4	-11,6	-7,8
Pakalpojumu bilance	6,0	6,1	6,5	6,8	7,5	7,2
Neto ienākumi	6,3	0,2	-0,9	-1,8	-0,9	-2,2
Neto kārtējie pārvēdumi	3,4	3,6	3,1	2,9	2,8	3,6
B. Kapitāla kants	2,4	1,9	2,1	3,0	2,5	2,2
C. Finanšu kants*	-6,9	-2,1	-4,0	2,9	-0,3	1,0
Tiešās investīcijas	0,6	1,5	4,9	3,2	1,5	1,3
Portfeļieguldījumi**	2,3	-2,8	-1,8	4,7	0,1	2,4
Citi ieguldījumi	-9,8	-0,7	-7,2	-5,1	-2,0	-2,7
D. Novirze	0,8	1,2	-0,4	0,2	1,5	-1,1
E. Rezerves aktīvi	-5,0	-4,0	4,4	-3,6	-1,5	-2,9

* bez rezerves aktīviem; ** portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

CENAS

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija 2010. gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011. gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012. gadā – 1,6%. Inflāciju galvenokārt noteica cenu palielinājums dabasgāzei, pārtikai un degvielai. Liela ietekme bija naftas cenu dinamikai pasaulē. Gada vidējais cenu līmenis 2012. gadā bija par 2,3% augstāks nekā gadu iepriekš.

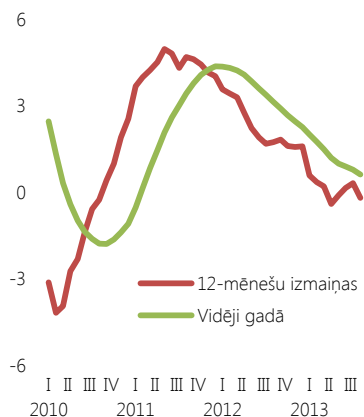
2013. gadā patēriņa cenu dinamika ir ļoti mērena. Augustā 12-mēnešu inflācija bija -0,2%. 2013. gada astoņos mēnešos lielākā ietekme uz cenu pārmaiņām galvenokārt bija cenu kritumam pārtikai (par 1%), apģērbiem un apaviem (par 5,8%) un siltumenerģijai (par 6,8%), kas saistīts ar dabasgāzes cenu kritumu, kā arī cenu pieaugumam alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai (par 2%). Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenas kopš 2013. gada maija samazinās un augustā bija par 4% zemākas nekā 2012. gada decembrī. Tajā pašā laikā 2013. gada jūlijā bija vēra ņemams naftas cenu pieaugums pasaulē, kas Latvijas degvielas cenās pašlaik vēl nav atspoguļojies – kopumā 2013. gada astoņos mēnešos degvielas cenas Latvijā sarukušas par 1,3 procentiem.

2013. gada augustā 12-mēnešu inflācija ES valstīs bija 1,5%, ko noteica pārtikas un pakalpojumu cenu pieaugums.

Turpmākās patēriņa cenu izmaiņas Latvijā būs atkarīgas no ekonomiskās situācijas uzlabošanās un cenu tendencēm pasaulē. Pakāpeniski aug patērētāju inflācijas gaidas saistībā ar eiro ieviešanu, tomēr tās ietekme uz cenām nebūs lielāka par 0,2-0,3%. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā gada vidējā inflācija 2013. gadā būs 0,1 procenti.

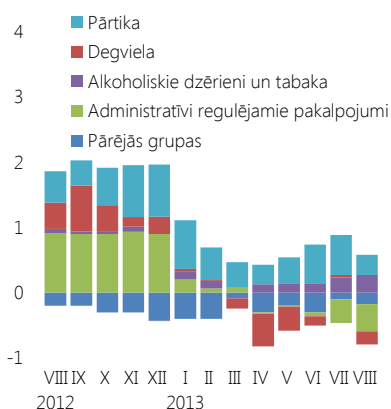
Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē aug mēreni. 2012. gadā ražotāju cenas nedaudz, bet pieaug, galvenokārt energoresursu cenu pieauguma dēļ.

Patēriņa cenu izmaiņas
procentos

Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz patēriņa cenu indeksu

ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

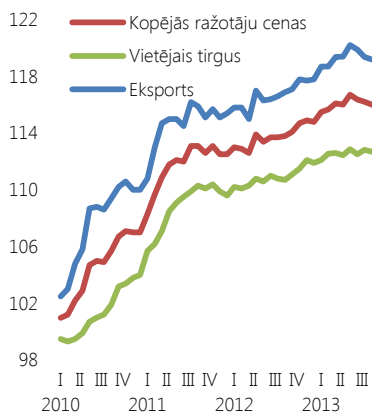
2013. gada jūlijā salīdzinājumā ar 2012. gada jūliju kopējais ražotāju cenu līmenis rūpniecībā palielinājās par 1,4%, vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 0,7%, bet eksportētajai – par 2,3%. Ietekmīgākie cenu pieaugumi bija vērojami pārtikas ražošanā (par 3,7%), kokapstrādē (par 2,4%) un metālu ražošanā (par 5,7%), bet lielākais cenu samazinājums – datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 22,6%).

Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas 2013. gada jūlijā bija par 2,2% lielākas nekā pirms gada. 2013. gada septiņu mēnešu laikā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā eksportētajai produkcijai ir augušas par 1,3%, bet vietējā tirgū realizētai produkcijai – par 0,9%. Cenas straujāk pieauga poligrāfijas nozarē, metālu ražošanā, kokapstrādē, bet samazinājās – datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā.

Ražotāju cenu kāpums liecina, ka pieprasījums pēc Latvijā ražotās produkcijas pieaug ne tikai vietējā tirgū, kur pakāpeniski uzlabojas ekonomiskā situācija, bet saglabājas augsts arī ārējos tirgos, neskatoties uz vājo ekonomisko izaugsmi galvenajās partnervalstīs.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā

2009. gada decembris = 100

Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem

procentos

		Pret iepriekšējo mēnesi	Pret iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	Pret iepriekšējā gada decembri	Vidēji gadā
2012	Augusts	-0,3	1,7	1,2	3,1
	Septembris	0,5	1,8	1,6	2,9
	Oktobris	0,0	1,6	1,6	2,7
	Novembris	-0,1	1,6	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	1,6	2,3
2013	Janvāris	-0,2	0,6	-0,2	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	-0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	0,2	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	0,3	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,5	0,9
	Jūlijs	-0,3	0,3	0,2	0,8
	Augusts	-0,8	-0,2	-0,6	0,6

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

Pēc ekonomiskās situācijas pasliktināšanās krīzes laikā, kopš 2010. gada situācija finanšu sektorā pakāpeniski uzlabojas – pieaug no jauna izsniegto kredītu apjoms un uzlabojas kredītportfeļa kvalitāte, tomēr banku sektora aktīvi turpina sarukt. To nosaka joprojām ierobežotā kredītēšana.

Turpina pieaugt no jauna izsniegto kredītu apjoms. 2013. gada pirmajā pusē no jauna tika izsniegti kredīti 523,2 milj. latu apmērā, kas ir par 22,5% vairāk nekā 2012. gada pirmajā pusē. Apjoma ziņā, 42,3% no jauna izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti nerezidentiem, tomēr banku sektora kopējā kredītportfeļi nerezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars pēdējo gadu laikā nav būtiski mainījies un saglabājies 11-13% robežās. No jaunajiem kredītiem 28,4% izsniegti Latvijas uzņēmumiem, 19,3% finanšu institūcijām un 10% māsājsaimniecībām. Gan rezidentiem, gan nerezidentiem no jauna izsniegto kredītu apjoms pieaug (attiecīgi par 25,9% un 18,1%). Māsājsaimniecību kredītēšana joprojām ir vāja. Uzņēmējiem no jauna izsniegto kredītu apjoms sarūk.

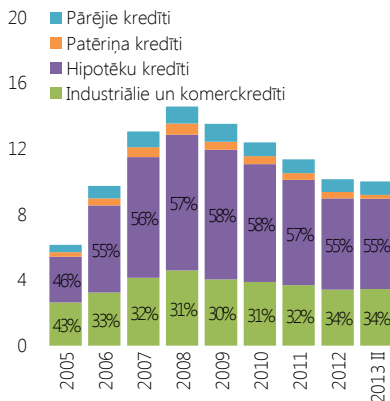
Tautsaimniecības nozaru dalījumā, visvairāk jauno kredītu izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās. 2013. gada pirmajā pusē ievērojami pieauga no jauna izsniegto kredītu apjoms veselības un sociālajā aprūpē un informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā.

2013. gada divos ceturkšņos kredītportfeļa kvalitāte būtiski nav mainījies un 2013. gada 2. ceturksnī ar maksājuma kavējumu bija 18,2% kredītu, kas bija par 1,4 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. Kredīti ar maksājumu kavējumu virs 90 dienām saruka par 22,1 procentu.

Kredītu atlikumi 2013. gada pirmā pusgada beigās, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, saruka par 7,2%. Pakāpeniski pieaug komercakreditu atlikumi, savukārt industriālo kredītu atlikumi joprojām sarūk. Īpaši strauju sarukumu šajā periodā piedzīvoja patēriņa kredītēšana (par 42,4%). Hipotekāro kredītu atlikumu samazināšanās bija līdzīgos tempos kā iepriekšējos ceturkšņos.

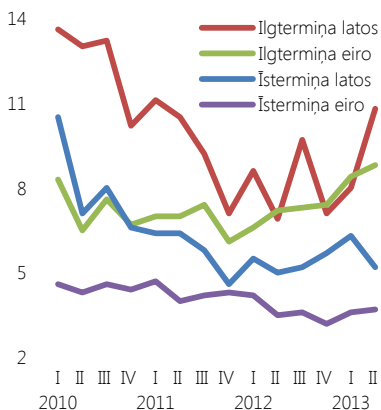
Rezidentiem izsniegtie kredīti

perioda beigās, miljardi latu

Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

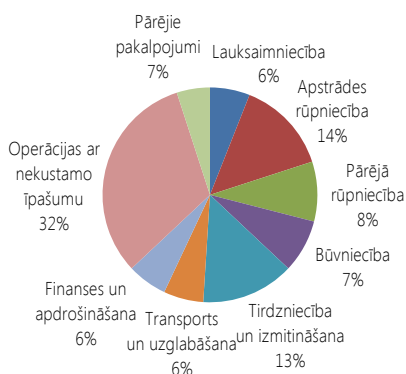
vidējās svērtās, procentos

2013. gada 2. ceturksnī pieaugu gan eiro, gan latos izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes, sasniedzot augstāko līmeni pēdējo gadu laikā, attiecīgi 8,8% un 10,8%. Tuvojoties eiro ieviešanai, latu procentu likmes pietuvojas eiro procentu likmēm. Latos izsniegto īstermiņa kredītu procentu likme nedaudz saruka un bija 5,2%, savukārt eiro izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmes svārstības bija minimālas.

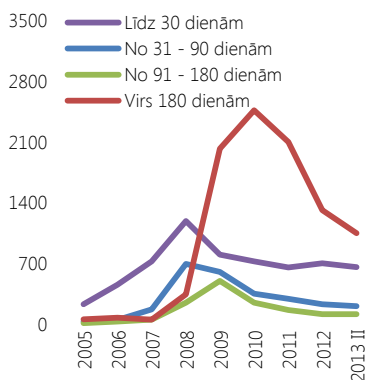
Izsniegto kredītu struktūra pa nozarēm

2013. gada jūnija beigās, procentos

Kredīti ar maksājumu kavējumu

perioda beigās, milj. latu

Latvijas banku sistēmas monetārie rādītāji

	2009	2010	2011	2012	2013 2.cet.
<i>perioda beigās, milj. latu</i>					
Tīrie ārējie aktīvi	-3 022,0	-1 219,8	-224,8	613,7	820,1
Tīrie iekšējie aktīvi	8 842,3	7 609,8	6 710,9	6 161,7	5 834,3
Iekšzemes kredīti	12 204,3	11 215,1	11 045,4	9 593,3	9 231,3
Pārējie aktīvi (neto)	-3 362,0	-3 605,3	-4 334,5	-3 431,6	-3 397,0
Plašā nauda M2X	5 820,3	6 390,0	6 486,1	6 775,4	6 654,5
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	667,3	807,4	1 040	1 082,4	976,0
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	5 153,0	5 582,7	5 446,1	5 693,0	5 678,5
<i>izmaiņas, procentos</i>					
Iekšzemes kredīti	-14,5	-8,1	-1,5	-13,1	-5,8
Plašā nauda M2X	-1,9	9,8	1,5	4,5	2,7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	-23,0	21,0	28,8	4,1	-5,2
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	1,7	1,1	-2,5	4,5	4,2
Iekšzemes kopprodukts (faktiskajās cenās)	-18,7	-2,2	11,7	8,7	5,7

VALSTS BUDŽETS

Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Latvijā 2008.-2009. gadā būtiski ietekmēja valsts fiskālo stāvokli. Lai nepieļautu, ka situācija finanšu sektorā kļūst nekontrolējama, no 2008. gada līdz 2012. gadam Latvijā ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ietekmi 16,9% apmērā no IKP, no kuriem aptuveni 6,7% no IKP veido pasākumi ieņēmumu pusē, savukārt 10,2% – izdevumu pusē.

Vidēji gadā no 2008. gada līdz 2012. gadam Latvija ir veikusi fiskālās konsolidācijas pasākumus 3,4% apmērā no IKP. Valdības īstenoto budžeta konsolidācijas pasākumu rezultātā budžeta deficīts no 2009. gada līdz 2012. gadam samazinājās no 9,7% līdz 1,5% no IKP.

2013. gada janvāri-augustā valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 3998 milj. latu, kas ir par 4,3% vairāk nekā pirms gada. Kopējie nodokļu ieņēmumi šajā laikā pieauga par 5,8 procentiem.

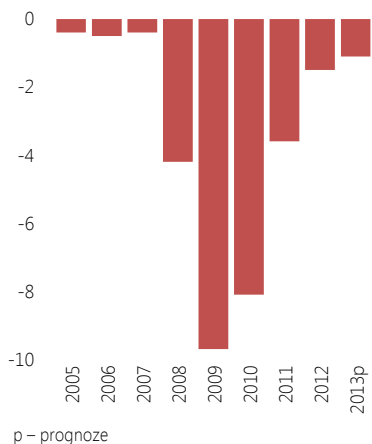
Pieaugot nodarbinātībai un darba samaksai, palielinās darba nodokļu ieņēmumi. 2013. gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2012. gada janvāri-augustu, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pieauga par 5,6%, savukārt iedzīvotāju ienākuma nodoklis – par 6,9%. Darbaspēka nodokļi šajā periodā veidoja nedaudz vairāk kā pusi no kopējā ievāktā nodokļu pieauguma.

2013. gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2012. gada janvāri-augustu, par 6,4% pieauga PVN ieņēmumi. Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, turpina pieaugt arī uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumi – par 5,6%, salīdzinot ar 2012. gada janvāri-augustu.

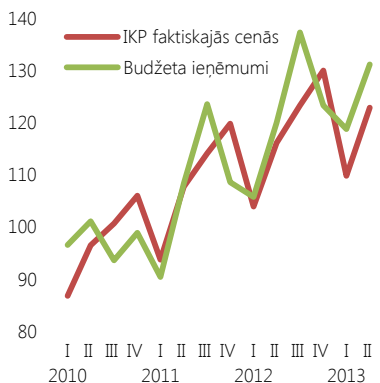
Kopumā 2013. gada astoņos mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā bija finansiālais pārpalikums 250 milj. latu apmērā.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2013. gada janvāri-augustā bija 3747,4 milj. latu, kas ir par 7% vairāk nekā 2012. gada astoņos mēnešos.

Budžeta balance
procentos no IKP

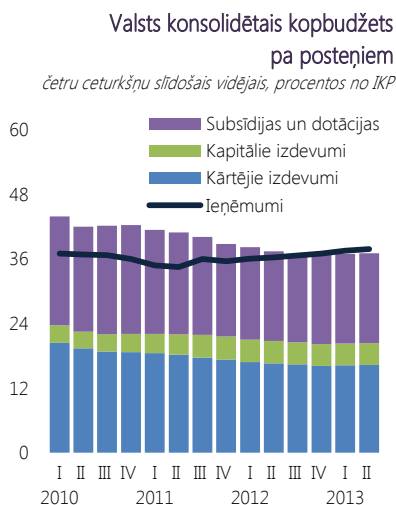
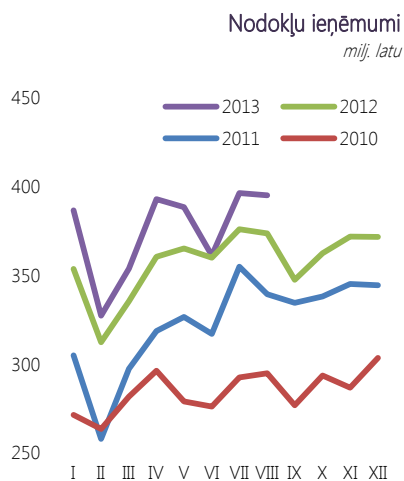

IKP un budžeta ieņēmumi
2009. gada 4. ceturksnis = 100

2013. gada janvārī-augustā, salīdzinot ar iepriekšējā gada astoņiem mēnešiem, straujāk ir auguši kapitālie izdevumi – par 11,4% un kārtējie izdevumi – par 8,1%. Izdevumi subsīdijām un dotācijām šajā laikā ir palielinājušies par 4,3%. No funkcionālajām kategorijām 2013. gada janvārī-augustā visstraujāk izdevumi pieauga vides aizsardzībai, atpūtai un kultūrai, ekonomiskajai darbībai, sabiedriskai kārtībai un drošībai, pašvaldību teritoriju apsaimniekošanai un aizsardzībai.

Valdības mērķis ir turpināt samazināt budžeta deficītu – 2013. gadā ir plānots, ka tas sasniegs 1,1% no IKP.

Vispārējais valdības budžets

	mljrd. latu					izmaiņas, %	
	2009	2010	2011	2012	2013 I-VIII	2013 I-VIII	
Ieņēmumi, tai skaitā:	4,72	4,61	5,09	5,74	4,00	4,3	
Netiešie nodokļi, tai skaitā:	1,32	1,30	1,46	1,63	1,13	5,4	
Pievienotās vērtības nodoklis	0,80	0,83	0,96	1,12	0,78	6,4	
Ienākuma un īpašuma nodokļi	1,00	0,99	1,10	1,23	0,89	6,3	
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	1,17	1,09	1,23	1,32	0,91	5,6	
Pārējie nodokļi	0,03	0,03	0,09	0,10	0,07	11,3	
Citi ieņēmumi	1,22	1,19	1,21	1,45	1,00	-0,1	
Izdevumi	5,61	5,41	5,53	5,72	3,75	7,0	

DARBA TIRGUS

Pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanos izjūt vājāk.

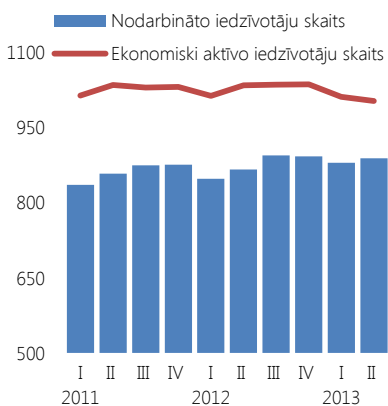
2012. gadā nodarbināto skaits palielinājās par 1,6% un vidēji gadā bija 875,6 tūkst. Neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, joprojām saglabājās relatīvi augsts bezdarbs – vidēji gadā 15 procenti.

2013. gada 2. ceturksnī kopumā nodarbināti bija 889 tūkst. iedzīvotāji, kas ir par 2,6% jeb aptuveni 22 tūkst. vairāk nekā 2012. gada 2. ceturksnī. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits samazinājās par 3 procentiem.

Bezdarba līmenis 2013. gada 2. ceturksnī vidēji bija 11,4%, kas ir par 4,8 procentpunktiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem, arī reģistrētais bezdarba līmenis 2013. gada 1. pusē turpināja samazināties un augusta beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2008. gada decembra – 9,3%. Reģistrēti bija 93 tūkst. bezdarbnieku, kas bija par 18,6 tūkst. mazāk nekā 2012. gada augustā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājās Latgales reģionā (18,9%), bet zemākais – Rīgā (5,8%). 2013. gada jūlijā 39,3% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji tūkstošos

Aizņemtās darba vietas tūkstošos

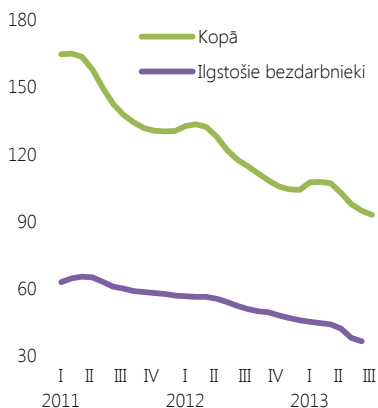
	2008	2009	2010	2011	2012	2013 2.cet.
Pavisam	1 016,6	826,1	776,7	805,5	839,1	964,1
Lauksaimniecība	20,8	17,9	17,5	19,0	20,6	21,6
Apstrādes rūpniecība	138,9	104,1	101,8	109,1	114,5	117,4
Pārējā rūpniecība	26,7	23,7	22,4	22,9	23,7	24,4
Būvniecība	89,3	54,6	46,0	50,9	55,7	60,5
Tirdzniecība un izmitināšana	221,8	173,3	159,7	162,8	170,7	174,4
Transports un uzglabāšana	77,8	67,6	66,8	68,8	72,7	74,4
Citi komercpakalpojumi	196,2	162,8	148,4	157,0	168,5	172,2
Sabiedriskie pakalpojumi	245,1	222,1	214,2	215,0	212,8	219,1

Kopš 2010. gada vidus pakāpeniski palielinās arī Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darbavietu skaits. 2013. gada maija beigās kopumā bija reģistrētas 6 130 vakances, kas bija par 40% vairāk nekā pirms gada un tas bija augstākais rādītājs kopš 2008. gada.

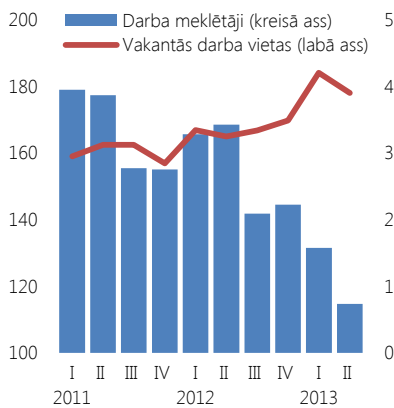
Saldzinoši augstais bezdarbs joprojām galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr arvien izteiktāks kļūst strukturālā bezdarba pazīmes. Saglabājas risks, ka daļa no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši nevarēs atrast darbu, jo nozāres, kas ātrāk atgūstas no krīzes, nav tās pašas, kurās bija lielākais darbavietu zaudējums krīzes laikā.

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties. 2013. gadā nodarbināto skaits varētu palielināties par 2,4%, bet bezdarba līmenis samazināties līdz aptuveni 11,5 procentiem.

Reģistrētie bezdarbnieki
tūkstošos

Darba meklētāji un vakantās darba vietas
tūkstošos

Nodarbinātības un bezdarba galvenie rādītāji
15-74 gadu vecuma grupā

	2008	2009	2010	2011	2012	2013 2.cet.
<i>tūkstošos</i>						
Iedzīvotāju skaits	1 702,5	1 674,3	1 635,3	1 595,3	1 560,0	1 536,1
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits	1 143,4	1 101,4	1 056,5	1 028,2	1 030,7	1 003,7
Nodarbināto skaits	1 054,9	908,5	850,7	861,6	875,6	889,0
Bezdarbnieku skaits	88,5	192,9	205,8	166,6	155,1	114,7
<i>procentos</i>						
Ekonomiskās aktivitātes līmenis	67,2	65,8	64,6	64,5	66,1	65,3
Nodarbinātības līmenis	62	54,3	52	54,0	56,1	57,9
Bezdarba līmenis	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,4

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI

Ekonomikas lejupslīdes laikā samazinājās ne tikai nodarbināto skaits, bet arī strādājošo darba samaksa. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010. gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

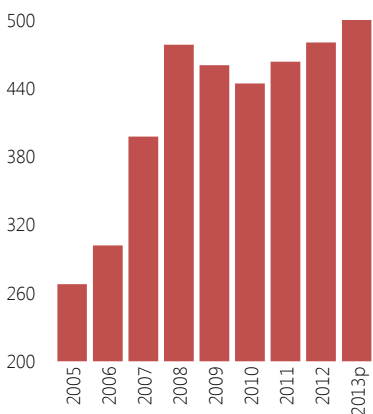
2010. gadā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 445 lati, t.i., par 3,5% mazāka nekā 2009. gadā un par 7,3% mazāka nekā 2008. gadā. Vērtējot darba samaksas dinamiku krīzes laikā, jāatzīmē, ka atalgojuma korekcija ir bijusi salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums.

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējais atalgojums tautsaimniecībā pakāpeniski palielinās. 2011. gadā vidējā bruto alga palielinājās par 4,4%, bet 2012. gadā – par 3,7%. Kopš 2010. gada atalgojums ir pieaudzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā, vienlaikus sabiedriskajā sektorā pieaugums ir bijis nedaudz straujāks nekā privātajā sektorā, kas galvenokārt skaidrojams ar daudz lielāku atalgojuma samazinājumu sabiedriskajā sektorā laika posmā no 2008. gada līdz 2010. gadam, ko noteica nepieciešamība ierobežot valsts budžeta tērīšus.

Atalgojums kopš 2010. gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības nozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis nekustamo īpašumu nozarē, valsts pārvaldē un tirdzniecībā.

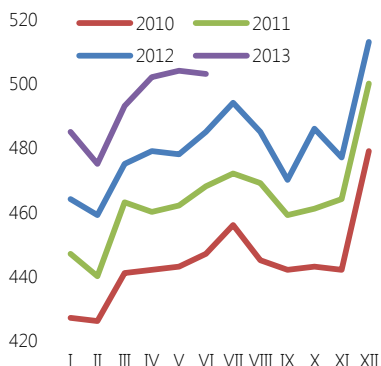
Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos 2013. gada 2. ceturksnī vidējais atalgojums tautsaimniecībā turpināja augt – salīdzinot ar 2012. gada 2. ceturksni, bruto alga pieauga par 4,7% un bija 503 lati. Visaugstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (572 lati), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (343 lati). Atalgojums straujāk pieauga privātajā sektorā (5,3%), salīdzinot ar sabiedrisko sektoru (3,9%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2013. gada 2. ceturksnī vidējā bruto alga joprojām bija par 4,8% zemāka nekā 2008. gada attiecīgajā periodā, turpretī privātajā sektorā tā pārsniedza 2008. gada atbilstošā perioda līmeni par 10,9 procentiem.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
bruto, latos

p – prognoze

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
pa mēnešiem
bruto, latos

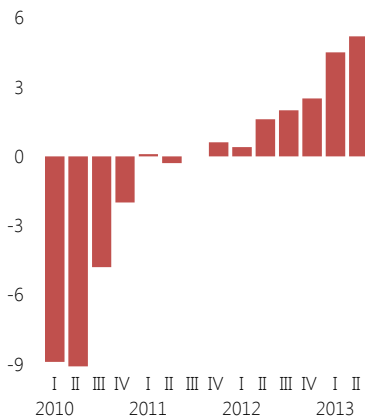

Straujākais algas pieaugums 2013. gada 2. ceturksnī bija ieguves rūpniecībā (15,5%), būvniecībā (8,6%), valsts pārvaldē (8,8%) un finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē (8%). Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas nozarē – vidēji 1 098 latī mēnesī.

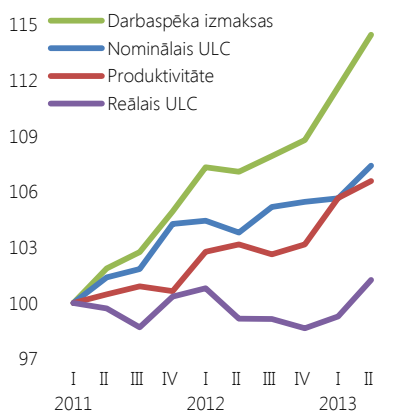
Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums iepriekšējos 2 gados bija mērens – 2011. gadā tā pieauga par 0,1%, bet 2012. gadā – par 1,6%. 2013. gada 2. ceturksnī reālais atalgojums palielinājās par 5,2%. Straujāku reālās algas pieaugumu noteica ievērojami zemāki patēriņa cenu pieauguma tempi.

2012. gadā turpināja palielināties arī vidējās vecuma pensijas apmērs, kas bija par 1,2% lielāks nekā gadu iepriekš. 2013. gada 2. ceturksnī vidējā mēneša vecuma pensija bija 180,8 latī, kas par 0,3% pārsniedza 2012. gada 2. ceturksņa līmeni.

Strādājošo reālā darba samaksa
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Darbaspēka izmaksas un produktivāte
2011. gada 1. ceturksnis = 100

Strādājošo vidējā darba samaksa pa nozarēm
bruto, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 2.cet
Pavisam	-3,9	-3,5	4,4	3,7	4,7
Lauksaimniecība	-4,7	5,8	8,2	0,7	5,7
Apstrādes rūpniecība	-2,0	0,1	5,0	4,6	4,7
Pārējā rūpniecība	-4,2	4,1	3,7	3,6	2,7
Būvniecība	-1,0	-5,3	4,7	2,0	8,6
Tirdzniecība un izmitināšana	-2,8	-3,6	5,9	4,5	5,6
Transports un uzglabāšana	0,2	0,2	1,0	7,7	-0,8
Citi komercpakalpojumi	-1,1	-1,4	3,9	2,4	4,9
Sabiedriskie pakalpojumi	-12,8	-9,0	4,5	2,7	5,5

STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI

Ekonomiskā attīstība Baltijas valstīs

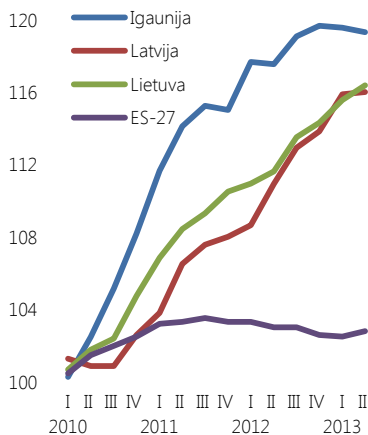
	Latvija	Lietuva	Igaunija
Teritorija, tūkst. km ²	64,6	65,3	45,2
Iedzīvotāju skaits, tūkst., 2013. gada 1. jūlijā	2 014,0	2 971,9	1 286,5*
Iekšzemes kopprodukts, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	5,3	5,9	9,6
2012. gads	5,0	3,7	3,9
2013.g. 1.cet.	3,8	3,5	1,3
2013.g. 2.cet.	4,3	3,8	1,0
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	11,7	6,4	19,9
2012. gads	9,3	3,7	-0,1
2013.g. 1.cet.	-4,8	6,6	3,8
2013.g. 2.cet.	-0,6	9,3	4,8
Mazumtirdzniecības apgrozījums, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	8,2	12,5	10,8
2012. gads	9,1	6,5	9,3
2013.g. 1.cet.	7,2	5,5	1,2
2013.g. 2.cet.	5,5	6,4	4,3
Patēriņa cenu pārmaiņas, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	4,4	4,1	5,0
2012. gads	2,3	3,1	3,9
2013.g. 1.cet.	0,4	2,1	3,5
2013.g. 2.cet.	-0,1	1,3	3,4
Nodarbināto skaits, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	1,3	–**	6,7
2012. gads	1,6	1,7	2,5
2013.g. 1.cet.	3,8	1,3	1,4
2013.g. 2.cet.	2,6	1,0	3,3
Bezdarba līmenis, procentos no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem			
2011. gads	16,2	15,4	12,5
2012. gads	15,0	13,4	10,2
2013.g. 1.cet.	13,0	13,1	10,2
2013.g. 2.cet.	11,4	11,7	8,1

* dati uz 2013. gada 1. janvāri

** dati pārrēķināti pēc Tautas skaitīšanas rezultātiem, 2011. gada dati nav salīdzināmi

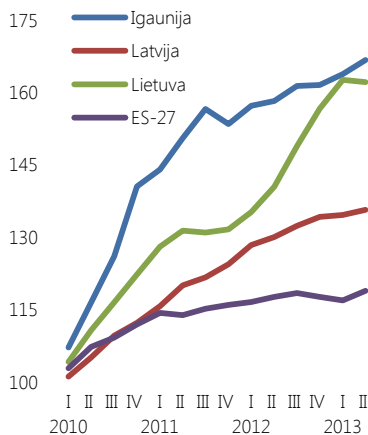
Iekšzemes kopprodukts

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

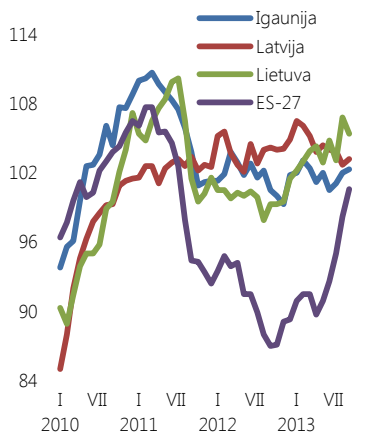
Preču un pakalpojumu eksports

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

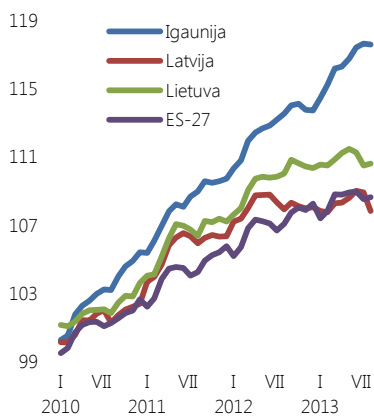
Ekonomikas sentimenta indekss

sezonāli izlīdzināti dati

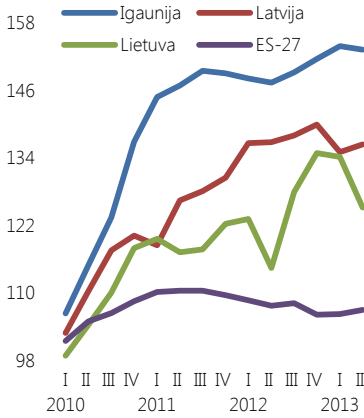
Saskaņotais patēriņa cenu indekss

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

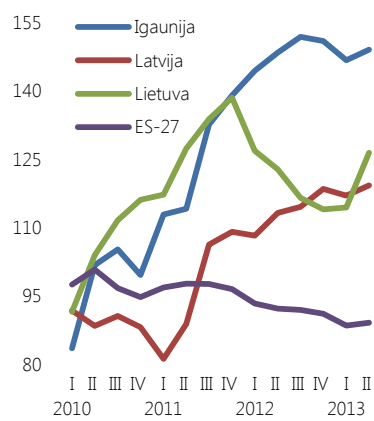
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

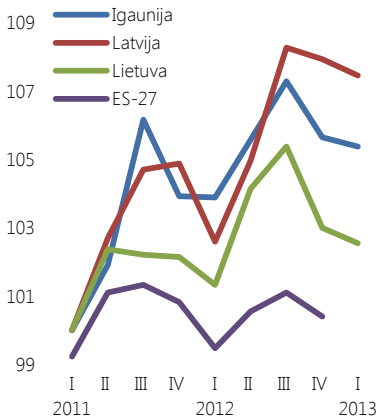
Būvniecības apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

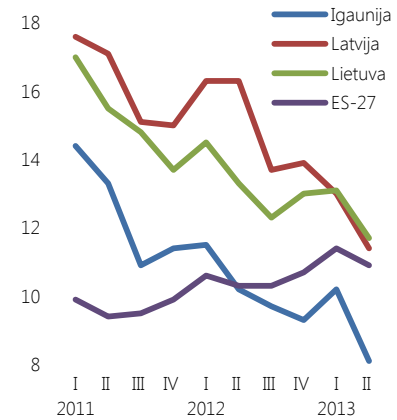
Nodarbināto skaits

2011. gada 1. ceturksnis = 100

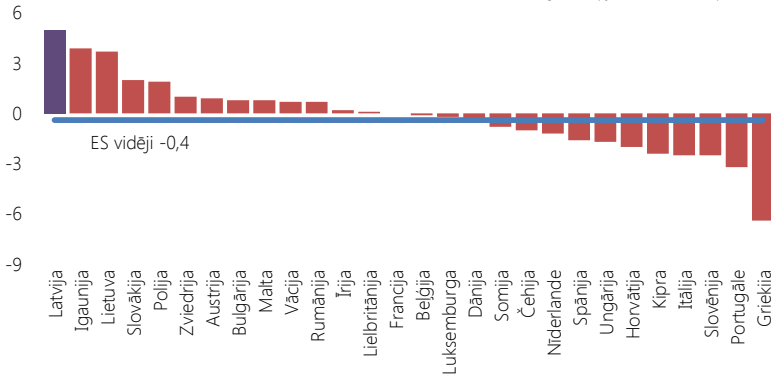
Bezdarba līmenis

procentos

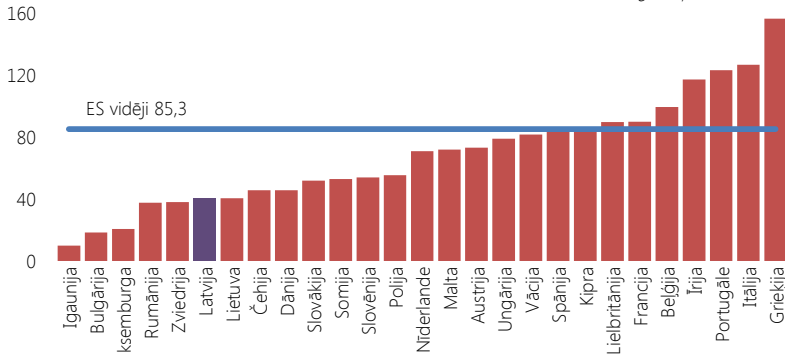
Iekšzemes kopprodukts

2012. gadā, apjomu izmaiņas, procentos

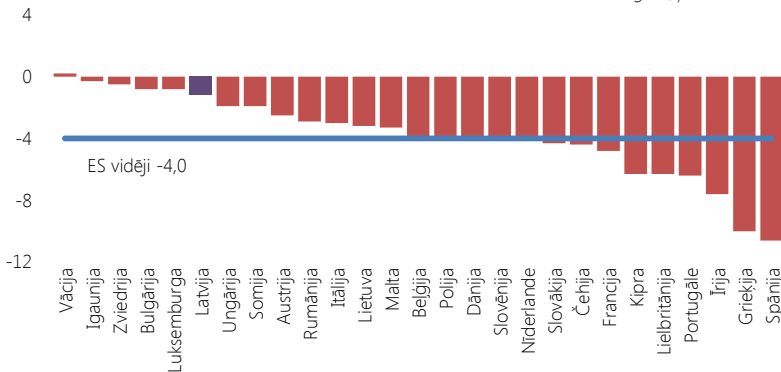
Valsts pārāds

2012. gadā, procentos no IKP

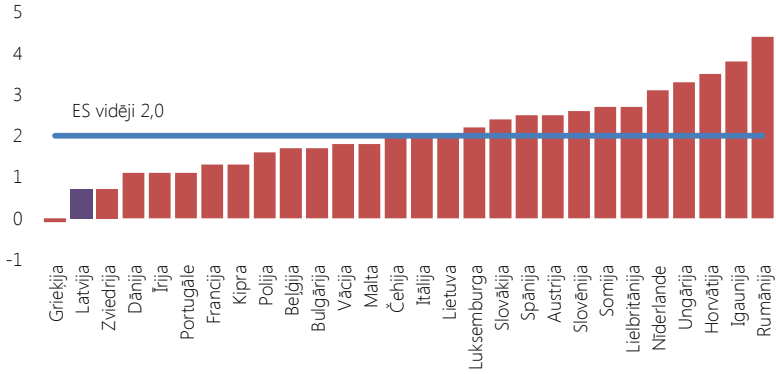

Budžeta bilance

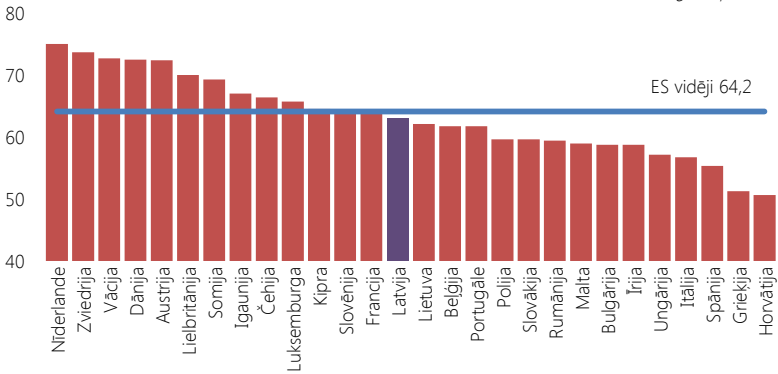
2012. gadā, procentos no IKP

Saskaņotais patēriņa cenu indekss
2013. gada augustā, vidēji gadā, procentos

Nodarbinātības līmenis
2012. gadā, procentos

Bezdarba līmenis
2012. gadā, procentos

